

3. ZŠ RAKOVNÍK

Autoři

Štěpán Bendl

Jan Ostaš

Lukáš Vávra

Pedagogické vedení

Mgr. Irena Náprstková

Byl mráz a všude plno sněhu...

Publikováno 14. 6. 2012 na blogu

Po hodině a půl byli v cíli cesty. Netušili, že je celou dobu doprovází policejní auto s esenbákem, který je předal panu správci jako nějaké zločince. Nečekali žádné zvláštní ubytování, ale když viděli dům a tu špinu, z překvapení nevycházeli. V domě byly čtyři byty o dvou místnostech, dva dole a dva nahoře. Stěny byly vybělené, ale přes vybělení prosvítala plíseň. V domě nemohli najít záchod, nakonec ho ale našli.

V patře byly záchody pro správce a pod nimi záchody pro zaměstnance. Odpadní roura byla prasklá a na spodní prkénka dvou záchodů tekla obsah roury. Když si stěžovali správci, řekl jim, že se stejně nikam nedovolají, a poškleboval se jim. Byly také problémy s vodovodem. V domě sice byl, ale odpad byl ucpaný, takže chodili s čistou vodou nahoru a se špinavou dolů. Potom, když svůj skromný majetek nastěhovali do bytu ve 2. patře, šla paní Štisová umýt chodbu a schody, ale nakonec musela ještě uklidit celou půdu. Potom si zde věšela prádlo...

STOPY TOTALITY

Příběh knězeveské rodačky, paní Mileny Štisové

Paní Milena Štisová, rozená Bradáčová, se po svatbě manželů Kosteláka přestěhovala po druhé ženění v roce 1942. Po odchodu Ludvíka Štiseho přešla zaměstnat do zdravotního ústavu čp. 234 a 71. a vynále...
Důležitou rolou na jejím pozemcích hospodářství a majetku si udržela...
Několikrát se na její pozemky vracela v domě, ale manželův majetek...
Smlouva...
Vědomo 1952 jim byl přidělen správní území...
Paní Štisová a její manželé Milena a Jan Štisové...
Část pozemků...
Paní Štisová...
Základní škola, Rakovnicko

3. ZŠ RAKOVNÍK

„Vesniční boháči“ na Rakovnicku

Publikováno 26. 4. 2012 na blogu

Při pátrání ve Státním okresním archivu dostala naše skupina za úkol zpracovat statistiku vesnických boháčů našeho okresu. Pracovali jsme s dokumenty z let 1949–1952. Našli jsme celkem 21 obcí, ve kterých bylo dohromady 98 vesnických boháčů. Ty jsme rozdělili do pěti skupin podle toho, jaký byl jejich další osud po vzniku JZD. Došli jsme k tomuto závěru. Členy JZD se jich stalo celkem 33, jako zaměstnanci družstva jich pracovalo 26, do JZD jich nevstoupilo 19, vystěhováno bylo 16 a 4 skončili ve vazbě.

Z archivních materiálů jsme také zjistili, že nejvíce vesnických boháčů bylo v obci Kněževes, a to celkem 16. Dva z nich se stali členy JZD, tři zde byli zaměstnaní, čtyři do družstva nevstoupili a sedm jich bylo z obce vystěhováno na různá místa v republice, převážně na ČSSS jako pracovní síla. K dalším obcím s počtem více než 10 vesnických boháčů patřily Chrášťany, Hředle a Přílepy.

Co bylo důvodem k vystěhování?

Jejich hospodářství bylo vybráno jako základ JZD, na usedlosti vznikly kanceláře družstva, neplnění dodávek, zrušení užívacího práva k nemovitosti a vystupování proti režimu, kterým mohl být i nesouhlas s vystěhováním nebo s konfiskací majetku.

Co si směli vzít s sebou?

Pouze nezbytné bytové zařízení včetně svršků, někdy pár kusů drobného zvířectva, avšak nikoliv majetek, který byl úředně zajištěn a sepsán při předávání hospodářství.

MOTIVAČNÍ OTÁZKY

Pro základní školy

Jak začali Štisovi po své svatbě v roce 1947 hospodařit?

Jak byla práva Štisových omezena po komunistickém převratu v roce 1948?

Popište, jak přišli Štisovi o majetek.

Kde Štisovi bydleli po zabrání jejich statku JZD?

Doplňující otázky pro střední školy

Jaké zdroje informací použili žáci při zpracování příběhu Štisových?

Jaké zákony byly aplikovány v případě rodiny Štisových?

Co znamenala aplikace těchto zákonů v praxi?

Kdy byly tyto zákony přijaty?

3. ZŠ RAKOVNÍK

Příběh kněžveské rodačky, paní Mileny Štisové

Paní Milena Štisová, rozená Bradáčová, se za svého manžela Svatopluka provdala po delší známosti v roce 1947. Po tchánovi Ladislavu Štisovi převzali zemědělskou usedlost čp. 274 a 79 o výměře 34 ha polí a chmelnic. Začali kupovat stroje, aby nahradili nedostatek pracovní síly. Museli se vypořádat s mnohými překážkami, které před ně kladla nelehká poválečná doba. Hned první rok jejich hospodaření přišlo katastrofální sucho a začátkem roku 1948 komunistický puč. Začal útlak všech podnikavých lidí. Zemědělci byli rozdělení na drobné a větší. V roce 1949 se začala zakládat zemědělská družstva. Sedlákům se nařizovala práce pro drobné zemědělce s využitím jejich vlastních strojů. Pan Štis to odmítl, protože měl plno práce na svém. Roku 1950 vyšlo nařízení, že nemocenská pojišťovna nesmí větším zemědělcům pojistit zaměstnance. Nepojistěný personál nemohl být zaměstnán. Na usedlost byly vzápětí uvaleny nucené nájmy na tři roky a tím byli vlastně zlikvidováni.

Družstvo mohlo na jejich pozemcích hospodařit a rozebrat si veškerý živý a mrtvý inventář. Na jaře 1952 se komunisté rozhodli, že do obytného domu Štisových přemístí kancelář družstva. Na základě příkazu museli uvolnit pokoj, který byl notářsky určen tchánovi při předávání hospodářství v r. 1947. Tchána přestěhovali do uvolněné místnosti, kde předtím měli spálnu. Ale už v červnu dostali z domu výpověď s tím, že se mohou odstěhovat, kam chtějí.

Nové bydlení si paní Štisová vyjednala v domku své nevlastní matky na Křivoklátě, ale vzápětí dostali nový příkaz, na základě kterého se měli vystěhovat do Svinařova čp. 30 a pracovat v cihelně na Zhoří. Do maličkého domku s dvěma malými místnostmi, podlahami z cihel a bez elektřiny se odmítli nastěhovat. Stěžovali si, ale bylo jim sděleno, že se stěhovat zatím nebudou a až přijde čas, tak je vystěhují a dají jim jen to, co uznají za vhodné. Pobyť v Kněževsi i na okrese jim bude zakázán. Nebudou smět navštěvovat rodiče, pouze oni budou moci navštěvovat je.

Svatební foto manželů Štisových

Dvůr statku Štisových

3. ZŠ RAKOVNÍK

V červnu 1952 jim byl přidělen byt o dvou místnostech v sousedním statku čp. 256. V říjnu sepsali jejich osobní a hospodářský majetek, který za tři roky nuceného nájmu už byl stejně rozkraden, a zbylo jim jen to, co měli v bytě. Aby se nemohli tzv. vesničtí boháči vzájemně informovat, probíhaly soupisy majetku u všech současně. V průběhu vánočních svátků se museli všichni z Kněževsi postupně vystěhovat na předem určená místa. Byli umístěni na československých státních statcích, v nejhorších bytech, jaké tam měli. Někteří byli dokonce pro malichernosti odsouzeni do vězení. Odvolání proti rozhodnutí o vystěhování bylo nepřípustné.

Panu Štisovi a jeho manželce Mileně byl příkaz adresován do Všechnap u Lipčevse v okrese Bílina. Opatření se netýkalo otce pana Štise. Obsílku z okresu dostali 14. ledna 1953 a hned druhý den, 15. ledna, se museli vystěhovat. K příkazu byl přiložen seznam nábytku, šatstva, prádla a dalších věcí, které si směli vzít s sebou. Milované knihy byly panu Štisovi odepřeny.

Čas plynul. Přišel 17. listopad 1989 a s ním konec komunistického režimu. Štisovi se mohli vrátit domů. Během let vyhnanství se stěhovali celkem šestkrát. Posedmé, v roce 1997, se konečně vrátili zpět do jejich domova, do rodné Kněževsi. Zde našli všechno zničené a rozkradené. Začali s opravami. Domů do Kněževsi se vrátili jen oni a ještě jeden sedlák. Děti jiných sedláků se nevrátily a usedlosti prodaly. Paní Štisová a pan D. P. si hospodářství ponechali ve svém vlastnictví.

Paní Štisová považovala za svoji povinnost sepsat své vzpomínky, aby tyto události jimi prožité nebyly zapomenuty. Napsala je v Kněževsi u Rakovníka 1. května 2004. Bylo jí tehdy 80 let. Zemřela o čtyři roky později.

Sucho roku 1947

Mimořádně suchý rok postihl Československo v roce 1947. Podle dobových zpráv byly únor a první polovina března ve znamení silných mrazů, naopak v jarních měsících se radikálně oteplilo a sníh rychle roztál. Přechodné ochlazení srážky nepřineslo a léto bylo znovu horké. Rozpukanou zem a předčasně opadané stromy nesvlažil ani podzim. Deště přišly až v listopadu. Sucho napáchalo rozsáhlé hospodářské škody. Tehdejší par-

lament přijal ke zmírnění následků sucha mimořádnou, tzv. milionářskou dávku, ta se stala předmětem politických sporů.

Československé státní statky

Národní podnik Československé státní statky vznikl k 1. lednu 1949 vydělením ze státního podniku Státní lesy a statky. Jeho úlohou bylo nejen hospodaření na svěřeném majetku (který se skládal z někdejších šlechtických velkostatků, zbytkových statků, církevní půdy či neobhospodařované půdy v pohraničí), nýbrž i plnit roli vzorného socialistického zemědělského velkopodniku. Jako větší hospodářské jednotky měly zajistit výpomoc jednotným zemědělským družstvům, motivovat je k efektivnějším ekonomickým výsledkům. Specializací rostlinné i živočišné výroby a technickou vybaveností se měly státní statky stát chloubou zemědělství v lidově demokratickém Československu. V 50. letech systém státních statků prochází různými změnami, dvakrát je přechodně zřízeno ministerstvo státních statků, od roku 1956 statky spadaly pod ministerstvo zemědělství.